

Så här gör du en riskbedömning

1. Ta reda på i vilka moment eller på vilka platser i din verksamhet där risker kan förekomma. Det kan till exempel vara vid lagring och spridning av gödsel, vid hantering av bekämpningsmedel eller buller från ventilation och maskiner. Riskerna kan vara både akuta, det vill säga att de bör hanteras snarast, och sådana som kan bli ett stort problem om något inträffar.
2. Identifiera de risker som kan förekomma vid varje moment eller plats.
Exempel på risker för miljön för olika verksamheter finns i bilagorna 1 och 2:
 1. Jordbruk och djurhållning
 2. Växthusodling
3. Fundera på om det är mycket sannolikt, sannolikt eller osannolikt att händelsen kommer att inträffa i din verksamhet. Fundera även på hur stora konsekvenserna kan bli om händelsen inträffar. Du ser stegen i **Riskbedömningsmatrisen** nedan. Använd matrisen för att väga samman sannolikheten för att något ska inträffa och vilka konsekvenser det får om det händer. Innebörden av de risknivåer som ingår i matrisen förklaras nedan.

	Små eller obefintliga konsekvenser	Lindriga eller medelmåttliga konsekvenser	Stora konsekvenser
Mycket sannolikt	3	6	9
Sannolikt	2	4	6
Osannolikt	1	2	3

Riskbedömningsmatris. Risk = Konsekvens × sannolikhet

Riskenivå	Innebörd
9	Akut risk, måste åtgärdas genast
6	Allvarlig risk, måste åtgärdas snarast
4	Risk, måste åtgärdas inom den närmsta tiden
3	Viss risk, måste åtgärdas inom de närmsta åren
2	Liten risk, behöver inte åtgärdas
1	Mycket liten risk, behöver inte åtgärdas

Riskenivåer. Innebörden av de risknivåer som ingår i riskbedömningsmatrisen.

Om det är mycket sannolikt att en händelse kommer att inträffa i din verksamhet och konsekvenserna blir stora, bedöms risken som akut.

Om det är osannolikt att en händelse kommer att inträffa i din verksamhet och konsekvenserna av händelsen blir små eller obefintliga, kan risken bedömas som mycket liten.

4. Utgå från din riskbedömning när du avgör hur snart risken behöver åtgärdas. Fundera över vilka åtgärder som kan vara lämpliga att genomföra för att minska riskerna. Se exempel på hur du kan dokumentera din riskbedömning i bilaga 3.
5. I vissa fall kan rutiner behövas för att förtydliga hur du och dina anställda ska arbeta för att minimera riskerna i verksamheten. Är ni flera som utför samma arbetsuppgift är det bra om rutinen är nedskriven.
6. Fundera över om du behöver föra journal över vissa arbetsuppgifter för att vara säker på att de har blivit utförda och i så fall när.

Bilaga 1

Exempel på risker för miljön som jordbruk och djurhållning kan ge upphov till
Luft
Ammoniakutsläpp vid lagring av gödsel
Ammoniakutsläpp vid spridning av gödsel
Ammoniakutsläpp från djurstallar
Metanutsläpp från djurstallar
Metanutsläpp från gödsellagring
Lustgasutsläpp från mulljordar
Lustgasutsläpp från vattenmättade marker
Damppartiklar från djurstallar ex. svinstall
Mark
Tillförsel av metaller t.ex. kadmium till jordbruksmark via mineralgödsel
Tillförsel av metaller och medicinrester via avloppsslam
Nedfall av växtskyddsmedel via vindavdrift vid spridning
Punktutsläpp av växtskyddsmedel
Överskott av näringsämnen
Vatten
Läckage av näringsämnen vid lagring av gödsel
Läckage av näringsämnen vid spridning av gödsel
Läckage av näringsämnen vid jordbearbetning och erosion
Läckage av näringsämnen vid upptrampning av betesmark
Läckage av näringsämnen från plansilo, tornsilo och kasserat foder
Påverkan av fekala bakterier i dricksvatten
Nedfall av växtskyddsmedel via vindavdrift vid spridning
Ytavrinning av växtskyddsmedel till dräneringsbrunnar och vattendrag
Utlakning av växtskyddsmedel till grundvatten
Punktutsläpp av växtskyddsmedel
Utsläpp av avloppsvatten från mjölkrum, stallrengöring, personalrum, verkstad
Hantering av kemikalier, exempelvis diskmedel i mjölkrum, rengöringsmedel
Hög vattenförbrukning
Påverkan på omgivningen
Buller från gården ex. ventilation, foderberedning, uttag av ensilage från torn, transporter
Buller från brukning av åkermarken ex. gödselspridning
Lukt vid lagring av gödsel
Lukt vid spridning av gödsel
Flugor
Biologisk mångfald
Enformigt landskap som leder till att nyttodjur förviner
Effekter på bin och pollinerande insekter vid användning av växtskyddsmedel
Betesmarker och slåtterängar växer igen
Övrigt
Avfallshantering
Energiförbrukning

Bilaga 2

Exempel på risker för miljön som odling i växthus kan ge upphov till
Luft
Utsläpp av koldioxid och partiklar vid uppvärmning av lokalerna
Utsläpp av växtskyddsmedel via ventilationen
Mark
Förorenad mark från historisk användning av växtskyddsmedel
Växtskyddsmedelsrester på markytan efter behandling
Spill av växtskyddsmedel
Spill av gödning
Vatten
Läckage av näringsämnen vid lagring av gödning
Läckage av näringsämnen via bevattningssystemet
Läckage av näringsämnen från kompostering/förvaring av växtrester
Läckage av växtskyddsmedel via bevattningssystemet
Punktutsläpp av växtskyddsmedel
Läckage av växtskyddsmedel via kondensvatten
Läckage av växtskyddsmedel via rengöringsvatten
Läckage av växtskyddsmedel från kompostering/förvaring av växtrester
Hög vattenförbrukning
Hantering av kemikalier, exempelvis rengöringsmedel, desinfektionsmedel
Påverkan på omgivningen
Buller från växthuset ex. ventilation, transporter
Lukt från kompostering/förvaring av organiskt avfall
Hantering av biocidprodukter, exempelvis medel mot gnagare (råttgift)
Störande ljus från växthusbelysning
Övrigt
Avfallshantering
Energiförbrukning
Val av odlingssubstrat
Förekomst av växtskyddsmedel på konstruktioner och inredning

Bilaga 3. Exempel på hur du kan dokumentera din riskbedömning

Moment/plats	Risk (händelse)	Sannolikhet	Konsekvens	Riskbedömning	Åtgärder	Rutiner
Flytgödselbrunn	Ammoniakutsläpp vid lagring	3	2	6	-svämtäcke -få omrörningar	Ja, i flytgödselrutinen
Flytgödselbrunn	Näringsläckage vid lagring -fyllning av gödseltunna	3	1	3	-personal alltid närvarande vid fyllning -tar upp spilld gödsel manuellt	Ja
Flytgödselbrunn	Näringsläckage vid lagring -skador på brunnen	1	3	3	-ser över brunnen när den är tömd -undersöker sprickor -kontrollerar nivå i brunnen	Ja, i flytgödselrutinen
Gödselspridning i fält	Ammoniakutsläpp vid spridning	3	2	6	-släpplangsspridare -spridningstidpunkt	Nej
Gödselspridning i fält	Lukt vid spridning -nära bostäder	2	2	4	-snabb nedbrukning -sprider inte på fredagar och helger -Informerar grannarna om spridning måste ske under helgen.	Nej
Gödselspridning i fält	Lukt vid spridning -långt från bostäder	2	1	2	Inga åtgärder behövs	Nej

I exemplet utgår vi från två moment som innebär risker för miljön. Syftet är att ge ett förslag på hur du kan dokumentera ditt arbete med risker. I din riskbedömning ska du ta med alla risker som finns i din verksamhet